

Animator in njegova celostna rast

✉ Tilen Mlakar

Oratorij si je v zadnjih 20 letih pridobil ugled kot eden največjih otroško-mladinskih programov pri nas. Ob njem verjetno najprej pomislimo na poletno dogajanje za otroke, vendar je dejstvo, da je vsaj toliko kot otrokom namenjen tudi mladostnikom. Mladi animatorji oratorija namreč ne le soustvarjajo, temveč so sami tudi njegova ciljna skupina. Če jim ne nudi celostne formacije in osebne rasti, ne izpolnjuje svojega polnega poslanstva in pedagoškega potenciala.

Kdo je 'oratorijski animator'?

Ko govorimo o 'oratorijskem animatorju', je pomembno, da oba pojma najprej jasno razložimo.

Izraz 'animator' izhaja iz latinskih besed *anima* (duša) in *animare* (navdušiti). Animatorja bi lahko opredelili kot tistega, ki navdušuje, spodbuja, poživlja, daje živahnost in razveseljuje. Beseda se je v slovenskem prostoru na področju vzgoje začela uporabljati v 90. letih 20. stoletja v okviru mladinskih programov Katoliške cerkve. Z njo se je poimenovalo mladega sodelavca – prostovoljca – pri različnih vzgojno-pastoralnih programih (Košnik, 2002). Glede na vrsto programa, v katerega se vključujejo, danes poznamo več vrst animatorjev, med katerimi so najštevilčnejši birmanski in oratorijski animatorji.

Oratorij je večdnevni počitniški vzgojno-pastoralni program za osnovnošolske otroke, ki se je v Sloveniji prvič pojavil leta 1988 in se do danes razširil že po polovici slovenskih župnij. Ima svojo okvirno strukturo in vzgojni slog. Temelji na preventivnem vzgojnem sistemu, ki ga je utemeljil italijanski vzgojitelj Janez Bosko (1815–1888).

Ko združimo oba pojma, dobimo torej mladega prostovoljca, ki s svojimi talenti, energijo in delom vzgaja otroke na oratoriju in ob tem hkrati sam pridobiva najrazličnejše sposobnosti in celostno osebnostno raste.

Foto: arhiv župnije Slivnica

Vloga in pomen animatorja na oratoriju

Vloga animatorja na oratoriju se razlikuje od, na primer, vloge učitelja v razredu. Njegova temeljna naloga je 'biti navzoč' – ne avtoritativno in represivno, temveč prijateljsko, ljubeznivo in preventivno. V praksi to pomeni, da se ves čas trudi biti ob

otročih, še posebej med odmori, ki prav zaradi njegove navzočnosti postajajo najpomembnejši vzgojni trenutki. Njegova naloga je vnaprej preprečiti, da bi prihajalo do neželenega vedenja, nekonstruktivnih konfliktov in kršenja pravil ter na drugi strani s svojim zgledom in besedo spodbujati k pozitivnim izkušnjam, osebni rasti in odgovornemu vedenju (Oratorij Slovenija, 2014).

Omeniti velja, da večina animatorjevega dela na oratoriju poteka v skupini. Le-ta je s svojo dinamiko in interakcijami že sama po sebi učno in vzgojno okolje. Animator s svojo

navzočnostjo v njej ustvarja domačnost in pozitivno sproščenost ter po potrebi z demokratičnim načinom vodenja usmerja oz. pospešuje medsebojne učne interakcije (Babnik, 2007).

Oratorij animatorju ponuja celostno rast

Russellova komisija pri britanski vladi je leta 2005 v obsežni študiji mladinskega prostovoljstva zapisala: "Prostovoljstvo je

oblika izkustvenega učenja, mladim omogoča učenje z delom. Aktivni delovni pristop / ... / ponuja izzivalne in stimulative dejavnosti, ki dvigajo nivo učenja in gradijo samozaupanje in samospoštovanje" (Babnik, 2007: 29). To v polni meri velja tudi za oratorijske animatorje.

Oratorij namreč animatorjem nudi raznovrstne izkušnje in vloge v skupi-

ni, preko katerih jim omogoča tako strokovno usposabljanje kot osebno rast. Pomembna prvina te rasti je, da se kompetence v prvi vrsti pridobivajo preko izkušenj (izkušensko učenje). To pomeni, da se animator uči ob konkretnem delu vzgoje otrok, ki ga tudi vrednoti (reflektirajoča praksa) (Babnik, 2007).

Foto: arhiv Zuphije Slivnica

Prav tako ne gre zanemariti kompetenc, ki si jih pridobi v skupini soanimatorjev. V njej se uči pristnih odnosov s sovrstniki, sodelovanja, reševanja konfliktov, načrtovanja, evalvacije itd.

Osvojitvi specifičnih znanj, ki jih potrebuje za svoje delo, pa služijo tudi formalna usposabljanja. V slovenskem prostoru sta najbolj znani *Slovenska šola za animatorje*, ki jo izvaja *Medškofijski odbor za mladino pri Slovenski škofovski konferenci* (društvo-skam.si/ssa), ter *Usposabljanja oratorijskih animatorjev* v izvedbi *Oratorija Slovenija* (oratorij.net/usposabljanja). Obe vrsti usposabljanj upoštevata razvojno stopnjo animatorja (animator pripravnik/pomočnik – animator skupine – animator voditelj) ter se med seboj v veliki meri dopolnjujeta. Usmerjata se predvsem v poglobljanje znanja o vsebinah, kot so metode animiranja, lik animatorja, mladostnik, skupina, načrtovanje, metode vodenja in organizacije projektov.

Če rast in pridobivanje kompetenc animatorja na oratoriju poskušamo opisati s Kolbovim ciklom učenja (1.

konkretna izkušnja, 2. razmišljajoče opazovanje, 3. abstraktna konceptualizacija, 4. aktivno preizkušanje), lahko rečemo, da je animator na samem oratoriju pri delu z otroki pretežno v 1. in 4. fazi cikla, formalna usposabljanja ga predvsem spodbujajo k 2. in 3. fazi cikla, animatorska skupina pa mu omogoča okolje za vse štiri cikle uče-

nja (Babnik, 2007). Skupina, v kateri animator deluje (vodstvo, sovrstniki, dinamika odnosov v njej itd.), je zato za njegovo rast izjemnega pomena.

Poznamo več poskusov celostnega opisa kompetenc, ki naj bi jih animator pridobil. Morda najbolj znana je Pestalozzijeva delitev na 'glavo' (znanje), 'srce' (odnosi, vrednote) in 'roke' (veščine) (Babnik, 2009), ki pa je v nekaterih vidikih pomanjkljiva. V zadnjem obdobju tako poteka poskus, da bi pridobivanje animatorjevih kompetenc opisali po Delorsovem modelu (znati biti in živeti s seboj; vedeti (znanje); znati živeti v skupnosti; znati delati).

Animatorstvo v očeh mladostnikov

Če je oratorij med drugim namenjen celostni rasti animatorjev, ali to zaznajo tudi animatorji sami? Babnik (2007) v anketi med oratorijskimi animatorji ugotavlja, da zaznavajo:

- da jim je animatorstvo v veliko pomoč pri sprejemanju sebe in dviganju samozavesti;

- da se med svojim delom naučijo bolj spoštovati in sprejemati drug drugega;
- da se ob tem učijo reševanja konfliktnih situacij in se pogovarjajo o medsebojnih odnosih;
- da na vsakodnevni evalvacijah in v neformalnih pogovorih s soanimatorji pogosto pridobijo nova spoznanja;
- da med najpomembnejše veščine animacije uvrščajo vzpostavljanje odnosov in sposobnost dobrega notranjega razpoloženja (navdušenje);
- da med najpomembnejše veščine, ki so si jih pridobili na oratoriju, uvrščajo razumevanje in pristopanje k otrokom, sodelovanje z različnimi ljudmi ter komunikacijo;
- da bi marsikatero veščino težko pridobili kje drugje.

Zaključek

Oratorij zadnja leta poteka v več kot 300 krajih po Sloveniji, udeleži se ga okrog 20.000 otrok in ga soustvarja skoraj 5.000 mladih animatorjev. Skupaj s svojo jasno vzgojno vizijo preventivnega vzgojnega sistema ima velik pedagoški pomen za oboje; za otroke in mladostnike. Pri slednjih se ta pomen v največji meri uresničuje preko njihovega izkušenskega usposabljanja za področje pedagoškega dela in preko pridobivanja vseh ostalih kompetenc na področju njihove lastne identitete, odnosov in praktičnih veščin. Vse to predstavlja širok spekter novih sposobnosti, ki mladostnike opolnomočajo, jih oblikujejo v aktivnem državljanstvu in prispevajo k njihovi celostni rasti. ■

Viri

Babnik, Jure (2007): Prostovoljno animatorstvo kot učno okolje. V: *Andragoška spoznanja*, št. 4, vol. 13, str. 28–45.

Babnik, Jure idr. (2009): *Vključevanje, participacija in aktivno državljanstvo preko članskih oblik mladinskega dela*: zbornik posveta. Ljubljana: MOVIT NA Mladina.

Košnik, Marko (2002): *Vloga animatorja v mladinski pastoralni formaciji, usposabljanje in duhovnost*. Magistrsko delo. Ljubljana: Teološka fakulteta Univerze v Ljubljani.

Oratorij Slovenija (2014). *Asistenca – način animacije na oratoriju*. Pridobljeno 5. 5. 2014: <http://www.oratorij.net/node/138746>.